
Predgovor

Briga oko očuvanja zdravlja kao i nastojanje da se narušeno zdravlje ponovno zadobije jedno je od važnijih poglavlja svake religije pa tako i kršćanstva. Jednako tako u svakoj velikoj religiji u povijesti čovječanstva uvijek je postojala više ili manje izražena napetost između tražanja za postignućem čovjekova konačnog ispunjenja u vječnosti i zdravlja koje je ipak tek jedno provizorno pa i djelomično ostvarenje čovjekova definitivnog integriteta.

Tu napetost poznaje i kršćanstvo. U svih ovih dvadeset stoljeća teologija i pastoralna praksa Crkve nastojale su očuvati ravnotežu između zdravlja i spasenja. Pritom je na Isusovu tragu zdravlje uvijek bilo shvaćeno kao jedna nesumnjiva vrijednost, ali kao vrijednost koja je podređena konačnom spasenju. Čak bi se moglo reći da se na zdravlje uvijek gledalo kao na vrijednost koja je u službi ostvarenja čovjekova eshatološkog identiteta. Naime, Isusova djelotvorna briga za vremenito zdravlje, koja se iskazuje blagotvornim utjecajem njegova osobnog izjaravanja, oslobađajućom prodornošću njegova navještaja kao u nekoliko njegovih u evanđeljima posvjedočenih čudesa, uvijek je u konačnici htjela čovjeka narušenog zdravlja, ali i druge nazočnike privući na put vjere u Oca nebeskog te na neki način fragmentarno anticipirati teško predočivi čovjekov eshatološki integritet. Kršćanska crkva je zbog toga u najboljim intuicijama svoje teologije i u Evanđelju najprimjerenijim oblicima svoje karitativne prakse uvijek nastojala povezati skrb za zdravlje s brižnošću oko hoda na putu spasenja.

Nastojanje oko očuvanja i uspostave narušenog zdravlja svojeg i tuđeg bilo je tijekom čitave povijesti Crkve uvijek privilegirani ako već ne i isključivi prostor sazrijevanja temeljnih kršćanskih krjeposti. Zajedničarski ili individualno prakticirana zauzetost oko promicanja zdravlja te povremeno doživljena ozdravljenja često su imali za posljedicu snažno pročišćeni rast osobnog iskustva konkretno angažirane Božje blizine i ljubavi. No, ipak, glavna struja kršćanstva znala je

uvijek sačuvati snažnu poveznicu između brige oko zdravlja-
liječenja i prakse izgradnje eshatološkog Kraljevstva Božjeg.
Uza svu često i dramatičnu napetost koja zacijelo postoji
u konkretnim ljudskim situacijama između spasenjskog
interesa, s jedne, te trenutačne tjelesne i afektivne dobrobiti, s
druge strane teologija i praksa Crkve polazila je od uvjerenja u
mogućnost njihove integracije unutar jednog životnog projekta
motiviranog cjelovitim evanđeoskim gledanjem na stvarnost.
Unutar pak takvog cjelovito doživljenog pristupa čovjeku i
njegovoj osobnoj povijesti bilo je moguće smisljeno integrirati
ne samo brigu za zdravlje i nastojanja oko ozdravljenja već i
samu neizlječivu bolest i smrt.

Danas se, međutim, taj tradicionalni kršćanski holizam
nalazi pod golemim pritiskom postmoderne umnogome
ideologizirane senzibilnosti koja od svih religija prisutnih na
globalnom tržištu religijskih ponuda traži što djelotvorniju i
atraktivniju ponudu jedne bitno terapijske duhovnosti. Čini
se, štoviše, da pojedini segmenti kršćanstva sve više na ovaj ili
onaj način prihvaćaju potrebe i zahtjeve ljudi današnjice koji su
pod stalnim stresom za religijom što bi ponajprije bila korisna
sada i ovdje. Time se međutim klizi prema narušavanju rečene
cjelovitosti kršćanskog pristupa čovjeku koja pretpostavlja
da čovjek svoj konačni identitet izgrađuje i postiže ne samo
promi-ćući zdravlje, tragajući za ozdravljenjem i umnažajući
iskustva wellnessa, pa čak i uz pomoć kršćanske asketske i
molitveno-meditativne prakse. U aktualnoj religioznoj klimi na
djelu je svojevrsni terapijski redukcionizam nadahnut dobrim
dijelom duhovnom atmosferom newagea, koja je impregnirala
mnoge kršćanske ambijente. Kao da mnogi u kršćanskim
zajednicama jednostavno zaboravljaju da kršćanska vjera
predstavlja jedan globalni okvir smisla unutar kojeg svoje
mjesto imaju i mnoge druge vrijednosti, ne samo zdravstveno-
terapijske preokupacije, pa tako i uvijek dvoznačna iskustva
neizbježnih egzistencijalnih činjenica kao što su bolesti i smrti.

Polazeći upravo od uočavanja sve zamjetljivijeg klizanja
znatnog dijela suvremenog kršćanstva pa i samog katolicizma,
naročito onog koje hoće izaći iz stanja tradicijske rutine i folklorne
uspavanosti svjedočkog naboja, prema jednoj religioznosti koja

u prvi plan stavlja terapijsku praksu u njezinim najraznovrsnijim oblicima, međunarodni znanstveni skup održan na Katoličkomu bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu pokušao je tu osjetljivu temu ljudskog i kršćanskog života propitati interdisciplinarno: antropološki, sociološki, psihološki, medicinski, povijesno, pastoralno i teološki normativno. Posvijestiti autentične biblijski i tradicijski utemeljene koordinate kršćanskog poimanja i življenja zdravlja, bolesti i ozdravljenja bio je temeljni cilj sudionika ovog simpozija.

Iz priloženih radova proizlazi očita višedimenzionalnost obrađene okvirne teme. Tako prilog I. Kešine o logoterapiji predočava filozofsko-antropološki vid ophođenja sa zdravljem i bolešću dok se M. Jukić bavi čuvanjem zdravlja i fenomenom liječenja na medicinskoj razini. Sociološki pristup zdravlju dolazi do izražaja u prilogu K. Gabriela, koji prikazuje i vrednuje suvremeno postmoderno doživljavanje zdravlja kao najvišeg dobra. Politološko-pravna analiza povijesti i motivacijske strukture institucionalizirane kršćanske brige za zdravlje kao i angažmana na području socijalne skrbi ponuđena je u tekstu D. Lozine i M. Klarića. Biblijski pogledi na zdravlje, bolest i liječenje prikazani su u prilogima M. Odrljina i M. Parlova. Teološko-antropološki zdravlju pristupaju A. Mateljan i N. A. Ančić. Etičkom vidu odnosa kršćanstva i zdravlja posvećen je prilog M. Cozzolija dok K. H. Auer raspravlja o pacijentovu pravu na samoodređenje na etičko-pravnoj razini. O ophođenju sa zdravljem s gledišta kršćanske duhovnosti razmišlja M. Szentmártony. Pastoralna dimenzija zdravlja izričito je tematizirana u doprinosima T. Ivančića i S. Nimca. Ali od neposredne pastoralne važnosti su također i prinosi Š. Marovića i I. Jakulja, koji se bave odnosom glazbe i zdravlja, odnosno propitaju crkvenopravnu i bogoslužnu normativu koja regulira praksu egzorcizma. Pristupajući fenomenu zdravlja, bolesti i liječenja s gledišta teologije religijâ, N. Bižaca u fenomenu zdravlja vidi jednu od ključnih egzistencijalnih tema svakodnevnog komuniciranja među religijskim različitima.

Nikola Bižaca i Nediljko A. Ančić